

《铁龙年顾实汗颁给达普寺的铁券文书》考释

乌云毕力格、道伟·才让加

内容摘要：《铁龙年顾实汗颁给达普寺的铁券文书》是顾实汗占领青海湖地区，消灭白利土司后，正当准备征服藏巴汗之际颁发的一份重要铁券文书。本文首次公布汉译藏文和蒙文对照的铁券文书全文，并对其内容作了简要考释，认为铁券文书内容能够充分印证其它史书中的相关记载，对于进一步探讨和研究蒙古和硕特部首领顾实汗率部进藏的过程、西藏甘丹颇章地方政府的建立、早期蒙古和硕特汗廷的性质以及17世纪中期蒙藏关系等方面具有重要的参考价值。与此同时，对于研究为数不多的顾实汗颁发的铁券文书类公文的文书档案特点、西藏甘丹颇章地方政府早期的文书档案制度的形成以及印信制度具有第一手资料的重要参考价值。

关键词：铁龙年、顾实汗、达普寺、铁券文书

引 言

铁龙年顾实汗颁给达普寺铁券文书（བཀའ་ཤོག་བཀའ་གཏན）源自位于西藏首府拉萨的功德林寺院（དབུས་གཙང་ཀུན་བདེ་ཚས་འཁོར་སྤྱིང），现收藏于西藏自治区档案馆，属于功德林全宗档案。功德林是西藏甘丹颇章地方政府时期（1642—1959年）西藏地方政府所属

“四大林”之一¹，由第八辈达擦（**ཏཱ་ཚལ་**）² 活佛益西洛桑丹贝衮布（**ཡི་ཤེས་སློབ་བཟང་བསྟན་པའི་མགོན་པོ།** 1759–1810 年）创建于藏历第十三绕迥水鼠年，即公元 1792 年，是第八辈达擦活佛之后的历辈达擦活佛的驻锡寺院。因功德林第八辈和第十辈达擦活佛先后担任西藏甘丹颇章地方政府的摄政，且功德林属寺遍布，曲谿（**མཚོ་དགའ་ལྷོ་ཚོས་གཞིས།** 意为寺院庄园）众多，寺产广大，因此功德林在社会活动中形成的藏文历史档案数量庞大，内容丰富，保存比较完整。二十一世纪初西藏自治区档案馆和德国波恩大学中亚语言文化研究所合作，发掘整理了功德林全宗的一小部分档案，其中有一份藏文和蒙古文对照的文书，是蒙古和硕特汗廷的缔造者顾实汗（**güshi qagan**）于铁龙年十一月三日颁给达普寺的铁券文书³。高 46.5cm，宽 34.5cm，墨写于淡黄色藏纸。纸张最上端用藏文写有“丹增”（**བསྟན་འཛིན།** 意为持教），其余文字破损，无法辨认。藏文底下对照蒙古文从左向右横写“持教法王谕令”，现在只看到 -**či**（**barigči**，即“持”词尾字）、**jarlig**（“敕”、“令”）和 -**b**（**bičig**，即“书”的开头字）。其下为藏文谕令正文，再下面是对照蒙古文正文。藏文内容破损比较严重，而蒙古文除了个别词汇，保存得基本完整。在藏蒙文谕令交界处盖有第五辈达赖喇嘛阿旺洛桑嘉措赐给蒙古汗王顾实汗的红色大方印。

一、铁券文书藏文内容

甲：藏蒙对照铁券文书原文藏文内容

1 四大林（**གཞུང་དགོན་གྲིང་བཞི།**）有两种说法，一种说法认为四大林为丹杰林、策墨林、功德林、锡德林；另一种说法认为四大林是丹杰林、策墨林、功德林、策角林。四大林的具体创建时间分别为，公元 1746 年第六世穆活佛阿旺强白德勒嘉措（**དེ་ཙོ་ངག་དབང་འཇམ་དཔལ་བདེ་ལེགས་ལྷ་མཚོ།**）主持兴建的丹杰林（**བསྟན་ལྷ་གྲིང་**），为第六世穆活佛之后历辈第穆活佛在拉萨的驻锡寺院；公元 1777 年第二世策墨林活佛阿旺强白楚成（**ངག་དབང་འཇམ་དཔལ་ཚུལ་ཁྲིམས།**）创建的策墨林（**ཚོ་སྣོན་གྲིང་**），为第二世策墨林活佛之后历辈策墨林活佛在拉萨的驻锡寺院；公元 1782 年第八世达赖喇嘛强白嘉措的经师噶钦益西坚赞（**ཡོངས་འཛིན་དཀའ་ཚེན་ཡི་ཤེས་ལྷ་མཚོ།**）主持兴建的策角林（**ཚོ་མཚོག་གྲིང་**）；公元 1792 年第八世达擦活佛益西洛桑丹贝衮布（**ཡི་ཤེས་སློབ་བཟང་བསྟན་པའི་མགོན་པོ།**）创建的功德林，为第八世达擦活佛之后历辈达擦活佛在拉萨的驻锡寺院；公元 1845 年第三世热振活佛阿旺益西楚臣坚赞（**ར་སྤྱང་ངག་དབང་ཡི་ཤེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྷ་མཚོ།**）主持扩建的锡德林（**བཞི་ཕྱེ་གྲིང་།** **བཞི་ཕྱེ་གྲུ་ཚང་**），为第三世热振活佛之后历辈热振活佛在拉萨的驻锡寺院。自第七辈达赖喇嘛格桑嘉措起，在达赖喇嘛圆寂或者未正式亲政之前，多从四大林中推举住持大活佛担任摄政，从而住持活佛又被称为“甲波朱古”（**ལྷུ་པོ་སྤུལ་སྤུ།**），意为摄政活佛。

2 清代文献中通常称为济隆、济仲（**ཇི་ལྷུང་**）或者济咙，藏文音译。

3 本文书的原件由德国波恩大学东方学与亚洲研究学院蒙藏学系主任 Peter Schwieger 教授提供给本文作者之一乌云毕力格，在此向 Schwieger 教授表示诚挚的谢意！

大小寺属和地方首领部众、大小喇嘛和首领、军官和宗本、派遣文武官员、地方常驻官员、驿使官、廓珞(?)嘉三地的军事官员和管家(缺字)颁发事由:以往旧有的差役外,不得向达普寺新增差役;对供佛田产,任何官员,还有不管是不是黄帽红帽,不得向此寺院进行破坏,如果(缺字,违反?)心语,丹增法王等全部王世袭严格考究,故尔等(缺字)执行。铁龙年十一月三日写于降伏魔军之军营。愿妙善俱增!(文章末尾盖有顾实汗的印鉴;印文为藏文,意为持教法王之印。)

丙: 简注

1. 丹增: 藏文意为持教, 全称为“持教法王”。根据《第五辈达赖喇嘛自传·云裳》记载, 第五辈达赖喇嘛阿旺洛桑嘉措于藏历火牛年(1637年)在大昭寺释迦牟尼佛像前迎见顾实汗, 赐予“持教法王”(བཏག་འཛིན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ) 名号, 并赐一枚印章和一尊精美的宗喀巴大师金质佛像⁴。

2. 达普寺: 根据第司桑杰嘉措著《格鲁派教法史·黄琉璃宝鉴》和喀那译师·班觉嘉措(མཁའ་ནག་ལོ་རྒྱུ་བ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོ) 著《格鲁教法源流·如意树智者欢喜》记载, 吉曲河(རྱིད་མུ། 拉萨河)以东乌茹达普寺(དབུ་རུ་སྟག་ལྷ་ཚོས་སྡེ།), 最初由阿底峡尊者的弟子仁钦宁波(རིན་ཚེན་སྟིང་པོ།) 创建旧的祖拉康(གཙུག་ལག་ཁང་།) 佛殿, 多年后贡嘎顿珠(ཀྱུན་དགའ་དོན་གུབ།) 在艾贡布(ཨི་གོང་པོ།) 地方出生并新建佛殿, 此人拜见宗喀巴大师并成为其教法继承者, 讲经传法, 前来聆听者众多, 因此明代皇帝封为“国师”, 颁赐印章。根据寺院学经组织系统惯例, 达普寺的僧人前往甘丹寺闻思院和罗赛林学习, 当时有89名僧人⁵; 达普寺位于今拉萨市辖区墨竹工卡县章达(མྱང་མངའ།) 乡境内, 最初由阿底峡尊者的弟子仁钦宁波大约于公元1381年创建, 原为噶当派, 现系格鲁派寺院, 为功德林属寺⁶。1986年进行维修, 现有10名僧人⁷。此外, 自第司桑杰嘉措以来, 西藏的天文历

4 ངག་དབང་སློབ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་བཅུ་པ་ལྟོས་ཀྱི་བན་ཏེ་ངག་དབང་སློབ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་འདི་སྣང་འབྲུལ་བའི་རོལ་ཅིང་རྟོགས་བརྗོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཏོད་པ་དུ་ཀུ་ལྷའི་གོས་བཟང་ལས་སྟེགས་བཅའ་དང་པོ་བཞུགས། ལྷ་ས། བོད་ཨྲོང་མ་མི་དམངས་དཔེ་སླུ་ཁང་། 1989: 170。

5 མྱེ་སྲིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་བཅུ་པ་དཔལ་འབྱོར་མཉམ་མེད་རི་བོ་དགའ་ལྷན་པའི་བཏག་པ་ལྷ་སེར་ཙོང་པན་འཆང་བའི་རིང་ལུགས་ཚོས་བཅུ་པ་ཅད་ཀྱི་ཚ་བ་གསལ་བར་བྱེད་པ་བཟེང་རྒྱ་སེར་པོའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། བེ་ཅིན། ཀྱང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སླུ་ཁང་། 1989: 188–189。སེར་གཙུག་ནང་བཏག་དཔེ་རྟོང་འཚོལ་བསྐྱུགས་སྒྲིག་ཁང་ནས་བསྒྲིགས། མཁའ་ནག་ལོ་རྒྱུ་བ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོས་བཅུ་པ་དགའ་ལྷན་ཚོས་འབྲུང་དཔག་བསམ་སྤོང་པོ་མཁའ་པ་དབྱེས་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། མཁའ་ནག་ཚོས་འབྲུང་ཞེས་བྱང་འདོད། 2012: 143–144。

6 གོང་ཁྱིམ་ལྷ་ས་སྲིད་གོས་ལོ་རྒྱལ་རིག་གནས་དབྱང་ཡིག་རྒྱ་ཆ་ཚོས་འཕྱི་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ནས་ཚོས་འཕྱི་བྱས། གོང་ཁྱིམ་ལྷ་སའི་ལོ་རྒྱལ་རིག་གནས། དེབ་ལྷ་པལ་མལ་གྲོ་གྲང་དཀར་རྗོང་། 1996: 38, 70。

7 བཤེས་གཉེན་ཚུལ་བྲིམས་ཀྱིས་ཚོས་སྒྲིག་བྱས། ལྷ་སའི་དགོན་པོ་རིན་ཚེན་སྟིང་པོ་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། ལྷ་ས། བོད་ཨྲོང་མ་མི་དམངས་དཔེ་སླུ་ཁང་། 2001: 139。

算史中达普寺以其天文观测台而著称。根据西藏的天文历算，每年春耕灌溉以吉曲河以东乌茹达普寺的日照线为准。通常情况下，达普寺的日照线时值藏历元月或者二月内⁸。另外根据吾坚丹增（ཨོ་རྒྱན་བསྟན་འཛིན་）著《那雪达普活佛世系及其功德·海之滴水》一文记载，宗喀巴大师的亲传弟子班丹顿珠国师于藏历第八绕迥内创建那雪（位于今那曲地区比如县境内）达普寺，班丹顿珠被大明皇帝授予“国师”称号，故亦被称为班丹顿珠国师⁹。为历辈达普活佛的驻锡寺院。对此笔者对照《格鲁派教法史·黄琉璃宝鉴》和洛桑赤列朗杰（亦称为珠杰旺曲杰）著《宗喀巴大师传》分析，宗喀巴大师弟子，并且由明代皇帝授予“国师”称号者为贡嘎顿珠¹⁰。此人创建的达普寺为今墨竹工卡章多地区的达普寺，后人将此寺院与那雪地区达普寺混为一谈。至于这两个寺院之间存在的关系，有待方家进一步研究。

3. 丹增法王：蒙古和硕特汗廷缔造者顾实汗，藏历火牛年（公元1637年）由第五辈达赖喇嘛封为“丹增曲吉杰布”称号，意为“持教法王”。

4. 藏历铁龙年：即公元1640年。

5. 十一月三日：藏文原文记载为“霍尔月”（ཧོར་ཟླ）十一月三日，“霍尔月”通常译为藏历。根据《第五辈达赖喇嘛自传·云裳》记载，藏历铁龙年十一月为闰月。对照蒙文原文记载为十二月三日。这样可以推理且符合第五辈达赖喇嘛自传以及《西藏王臣记》记载的关于顾实汗征讨白利土司顿月多吉以及前往卫藏的时间。

6. 黄帽：意为格鲁派。

7. 降伏魔军之军营：顾实汗率领蒙古军队征战白利土司顿月多吉的军营。

8. 持教法王之印：指第五辈达赖喇嘛于藏历火牛年赐给顾实汗的印章。印文为藏文བསྟན་འཛིན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་དམ་ཁ། 意为持教法王之印。根据《噶厦印谱》记载，起初顾实汗的此枚印章（还包括其它一枚方形朱印）同第司索南群培的印章一并钤盖¹¹。此枚印章尺寸为高7.9cm，宽7.9cm。

8 银巴访谈录，2013年3月20日。银巴为西藏知名天文历算学家，现任西藏藏医院副院长兼天文历算研究所所长。

9 ཨོ་རྒྱན་བསྟན་འཛིན་གྱིས་བཅམས། རྣམས་ཤོད་སྟེན་ཕུའི་འཁྲུངས་རབས་དང་མཛད་འཕྲིན་སྐོར་གྱི་དབུད་པ་རྒྱ་མཚོའི་ཚུ་ཐིགས། བོད་ལྗོངས་ནང་བསྟན། 1998(1) : 34-44.

10 ལྷོ་སྲིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་བཅམས། དཔལ་མཉམ་མེད་རི་བོ་དགའ་ལྡན་པའི་བསྟན་པ་ལྷ་མོར་ཅོད་པན་འཆང་བའི་རིང་ལུགས་ཚོས་ཐམས་ཅད་གྱི་ཚ་བ་གསལ་བར་བྱེད་པ་བེད་རྩ་མོར་པོའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། 1989: 188-189.

11 ལྷོ་སྲིད་ཞབས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བ་སློང་དཔོན་རིམ་བྱོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས། ཤོང་མའི་ཁྲི་ལོ། ཡིག་བསྟར་རྒྱམ་གཞག་སོགས་གྱི་དེབ་ཐེར་ལོང་བའི་དམིགས་བྱ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། གཞུང་ཡིག་ཐོད་རང་རྫོང་ལྗོངས་ཡིག་ཚགས་ཁང་དུ་ཉར་ཚགས་བྱས་ཡོད།

བོད་གྱི་གལ་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་བདམས་བསྐྱིགས། གངས་ཅན་རིག་མཛོད། 16 ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སླུབ་ཁང་། 1991: 69.

二、铁券文书蒙古文内容

甲：藏蒙对照铁券文书原文蒙古文之拉丁文音写

…….lang (šasin barig) či (nom-un qagan-u) jarlig b (ičig)

…… 持 (教法王) 谕令

印文(藏文): བསྟན་འཛིན་ཚེས་ཀྱི་སྐུལ་པོའི་དམ་ཁ།

1. deger-e ari mōngke gajar ja-- ----ng

上 阿里 永恒 地 ……

2. güng buu lung emün-e degere t(d)or-----

工布 隆 南 西(上) ……

3. -un noyod-un ulus ba li borong terigüten

(属)官人(复、属)国和里博隆为首

4. qara gerten quriyabasu kitad-un qagan

黑帐房有的 概言之 汉地(属)皇帝

5. manjusiri-yin qubilgan tegün (-ü) qotan-ača degegsi-ki

曼殊室利(属)化身他 城子(从) 以上在

6. ulus ayimag lam-a noyod yeke bag-a čirig-ün

国 爱玛 喇嘛 官人(复)大小军队(复)

7. noyod terigüten elčis emün-e qoyin-a yabugčün yerü

官人(复)为首使者(复)前后 行走者凡

8. бүгүден usun gada bi onngoča qadagalgčün yerüle

全体 水 外在 船只 保管者 凡

9. бүгүдөдө биçиг өггүгсен учир дагбу-йин сөм-е ту uri

全体(与)书 给了 缘由 达普(属)寺(与)先前

10. -(d)u alban ača ögür-e sine alban bü üyiled. sira

贡赋(从)其他 新贡赋 勿 做 黄

11. malag-a ulagan malag-a ken-ber egün-dür qoor bü üyiled

帽 红 帽 谁(谁)它(与)害 勿 做

12. kerbe üyiledküle sasin barigči nom qagan

假如 做了的话 教 持 法 王

13. terigüten noyad masi dogsin-iyar surqalamui

为首 官人(复)很凶(述) 惩治

14. magad-iyar medegtün. kemen temür luu jil-un

务必(述) 知道 说 铁龙年(属)

15. arban qoyar sarayin sin-e-yin gurban-a simnus

十 二月(属) 初(属) 三(与) 妖魔(复)

16 un ebdegsen čerig degre-eče bičigsen-iyer-ber

(属) 破除 军 上(从) 写了(述)

17. sayin buyan delgerekü boltugai..

正 善 盛开、俱增 愿做

乙：汉译文

持教法王谕令

印文：持教法王之印

上阿里、永恒之地、——(缺字)、工布、隆与西南——(缺字)、里博隆(?)为首官人每国中之黑帐人，概言之，自曼殊室利化身中国皇帝之城以西各国、各爱玛、诸喇嘛、诸官人、大小军官、使臣、往来行走之差役、水外保管船只人等，向彼等因此发布谕令：勿向达普寺索取比原定贡赋以外之新贡赋。无论黄帽与红帽，不得加害于它。如有加害者，持教法王等官人将严惩之。务必知之。铁龙年十二月初三日写于降伏妖魔之军中。愿妙善俱增。

丙：简注

1. šasin barigči nom-un qagan : 蒙古语意为“持教法王”，即第五辈达赖喇嘛赐给顾实汗的藏文名号 $\text{བསྟན་འཛིན་ཚེས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ}$ (持教法王) 的译语。Tamakha : 蒙古语为 tamag-a, 意为“印章”。

2. 上阿里: 西藏西部的阿里地区。藏文谕令作 $\text{སྤོད་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ}$ (上阿里三区)。蒙古语简称上阿里。

3. 永恒之地: 蒙古语的 mōngke gajar “永恒之地”广义上泛指西藏，狭义上指以大昭寺为中心的拉萨圣地。还有 mōngke joo (“永恒的寺庙”之意) 的说法。此处对应的藏文为 dbus gtsang (卫藏)，在藏文里包括前藏和后藏。

4. 在蒙古文破损的地方，藏文有 བྱ་བཞི …… དག་གསུམ 字样，前者为“四茹”，后者为“……等三……”。吐蕃王朝最早将其本部划分为四个“茹(བྱ)”，包括了今天西藏

自治区境内的雅鲁藏布江、拉萨河、年楚河、雅隆河流域。因雅隆河谷是吐蕃王朝王室发祥之地，拉萨是吐蕃王朝的首府，故称其中拉萨河流域和雅隆河流域的“伍茹 དབྱུ་རུ”和“约茹 གཡོ་རུ”为“卫”（དབྱུས），将年楚河流域及其以西以北的“叶茹 གཡས་རུ”、“茹拉 རུ་ལག”合称为“藏”（གཙང）。“卫”和“藏”合称为“卫藏”，即表示吐蕃王朝的本部地区。这里沿用了这个说法。

5. 工布、隆：工布，藏文 ཀོང་པོ་，今工布江达县，位于拉萨市东部，林芝地区西北部；隆，藏文为 ལུང，地望不详。在藏文谕旨中此处有 ཉང་མོང་སྐོང་གསུམ་པོ་པོ་，ལུང་རུག，与蒙古文异。

6. li borong 博隆，藏文谕令没有这样的词。待查。

7. 黑帐人：指藏人。因藏族人住在黑色牦牛毛所制帐房而得名。

8. 曼殊室利化身中国皇帝：藏文文献中指中原王朝皇帝为曼殊室利即文殊菩萨化身。此处指明朝皇帝。

9. 水外保管船只的人：查阅元朝皇帝发给西藏僧俗上层的文书中从未提到水外保管船只的人。从事这个职业的人可能是指西藏各地水路上制造和管理船只的人。

10. 达普寺：蒙古文做 dagbu，按蒙古语读音，应音译为达普寺，此处从藏文（དཱཔ་ཤུ）。关于达普寺见藏文部分的简注 2。

11. 铁龙年十二月初三日：公元 1641 年 1 月 13 日。

12. 降伏妖魔之军：消灭白利土司顿月多吉（དོན་ཡོད་རྗེ་མེ）的顾实汗所率领的和硕特蒙古军队。

三、该铁券文书相关的几个问题

顾实汗（1582—1655 年）是明代瓦剌即卫拉特四部之一和硕特部首领，应部分西藏格鲁派高层喇嘛之邀，公元 1637 年率部进入青海湖地区，经过数年征战，先后灭掉了占领青海湖地区的绰克图汗（Čoytu qaγan）和康区白利土司顿月多吉。藏历水马年，即公元 1642 年征伐藏巴汗噶玛丹迥旺布，在西藏建立了和硕特汗廷（1642—1717 年）¹²。顾实汗建立的和硕特汗廷在西藏坐镇 75 年之久，顾实汗是蒙藏历史乃至明末清初中国历史上的一位重要人物。但是，关于顾实汗的史料并不多见。这是顾实汗相关的一份文书档案原件。根据笔者所知，其它还有藏历火狗年（公元 1646 年）顾实汗颁给第四世东

12 参见乌云毕力格：《和硕特史纲》（Qošod tobčiyān），呼和浩特：内蒙古文化出版社，1990：110—116。

科尔活佛多居嘉措(མདོ་རྒྱལ་བླ་མཚོ)的铁券文书¹³、西藏自治区档案馆珍藏的藏历火猪年(公元1647年)顾实汗为扎什伦布寺新封赏亚卓亚拉结巴(གྲག་འབྲོག་གྲག་ལ་རྒྱབ་པ)、上下帕庄之达杂区(ཕག་གོང་སྟོང་སྟང་དག་ཙ་ལུལ)、类普巴卓(སྤེ་ཕུ་བར་འབྲོག)、达那仁钦孜(རྟ་རྒྱ་རིན་ཚེན་ཅེ)、扭麦(འུག་སྟང)等地区庄园及其所属、收成、属民、草、水、林之所有权所颁藏文铁券文书、青海省博物馆藏藏历木马年(公元1653年)顾始汗颁给第二世察哈尔诺门罕的藏文和蒙古文对照铁券文书。其中铁龙年的铁券文书形成时间较早,是顾实汗占领青海湖地区,消灭白利土司后,正当准备征服藏巴汗之际所颁发的铁券文书。

根据第五辈达赖喇嘛著《西藏王臣记》记载,顾实汗于藏历土兔年(1639年)五月进攻白利土司顿月多吉,“几尽收其属民”,而在铁龙年十一月二十五日(1641年1月6日)抓获了逃跑中的顿月多吉,将其绳之以法,平息了一切不安定因素。”¹⁴该铁券文书颁布的时间是藏历铁龙年闰十一月三日,即公元1641年1月13日。此后,顾实汗进军卫藏,于水马年二月二十五日(公元1642年3月15日)“西藏木门人家之各王臣将傲慢的头颅屈服,敬而待之。”¹⁵此铁券文书的记载,能够印证史书中的相关记载。

此铁券文书是为保护达普寺颁发,系现存顾实汗所颁藏文或者藏蒙对照的仅有几封铁卷文书之一。顾实汗在该文书中严令,无论是黄帽还是红帽,不分佛教派别,都要保护达普寺,从阿里到内地边境的任何人不得向达普寺追加新的贡赋负担。这是顾实汗尚未完全建立和硕特汗廷之前颁发的一份铁券文书,所以它令人颇感兴趣。该文书对于进一步探讨和研究蒙古和硕特部首领顾实汗率部进藏的过程,西藏甘丹颇章地方政府的建立、早期和硕特汗廷的性质以及17世纪中期蒙藏关系等方面具有重要的参考价值。

从文书形式特征讲,该铁券文书的行文形式和信息要点与蒙元皇帝的圣旨颇有相似之处。蒙元皇帝的圣旨一般具备以下要素:开头是“长生天气力里,大福荫护助里,皇

13 ཞབས་བྱུང་འཇམ་པའི་དབྱངས་རིམ་བྱོན་གྱི་འཁྲུངས་རབས་རྣམ་པར་ཐར་པ་གསལ་བར་བྱིད་པའི་རིན་པོ་ཆེ་བྱིན་ལྷུང་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། ལྷོང་འཁོར་རྩ་བ་རྒྱལ་མཚོས་སྟེང་མིམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་ཐར་ཞེས་ཀྱང་འབོད། བེ་ཅིན། ཀྱང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 2005: 202, 212.

根据2005年12月中国藏学出版社出版发行的《历辈东谷人物传》(藏文)第202页记载,顾实汗为丹噶尔地方创建寺院封赐土地,并谕令此后历辈东科尔活佛主管新建寺院,为此于藏历火狗年(公元1646年)三月十三日颁发铁券文书。第212页又记载,顾实汗(给东科尔寺)封赐丹噶尔(མདོ་མཁའ་ལའ་)、多扎吉(རྟོ་གྲ་ཅི)、库库图(ལུ་ལུ་ལུ་བྱུང་)、多比亚(རྟོ་སྟུག་གཡལ་)、夏惹库图(ཤར་ལུ་བྱུང་)、多尼达(རྟོ་ཉི་རྩེ)、塔温库图(ཐར་ལོན་ལུ་བྱུང་)、拉塞扎则(ལ་གསར་གྲ་ཅོ)以上的土地及其所有权。后来创建的寺院名称为“东科尔具善法轮洲”(སྟོང་འཁོར་དགའ་ལྡན་ཚོས་འཁོར་སྤོང),此重要铁券文书的原件现不知藏于何处。

14 དག་དབང་སློབ་ཐབས་རྒྱ་མཚོས་བཟམས། གངས་ཅན་ཡུལ་གྱི་ས་ལ་སྟོང་པའི་མཚོ་རིས་ཀྱི་རྒྱལ་སྟོན་གཙོ་བོར་བརྗོད་པའི་དཔེ་ཐེང་ཚོགས་ལྡན་གཞིན་རྒྱུ་དགའ་སྟོན་དཔྱིད་གྱི་རྒྱལ་མོད་སྟེང་མིམ་བྱོན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། བེ་ཅིན། མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 1988 : 193.

15 དག་དབང་སློབ་ཐབས་རྒྱ་མཚོས་བཟམས། གངས་ཅན་ཡུལ་གྱི་ས་ལ་སྟོང་པའི་མཚོ་རིས་ཀྱི་རྒྱལ་སྟོན་གཙོ་བོར་བརྗོད་པའི་དཔེ་ཐེང་ཚོགས་ལྡན་གཞིན་རྒྱུ་དགའ་སྟོན་དཔྱིད་གྱི་རྒྱལ་མོད་སྟེང་མིམ་བྱོན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།

铁龙年顾实汗颁给达普寺的铁券文书 高 46.5cm x 宽 34.5cm

帝圣旨里”¹⁶ (mǒngke tngri-yin kücün-dür qahan-u suu jali-dur/ཚེ་རིང་གནམ་གྱི་སྐྱབས་ལ་བཞུན་པ་དང་བསོད་ནམས་ཚེན་པོའི་དཔལ་གྱིས་སྐྱོང་བའི་བྱལ་པོའི་ལུང་)，接着写某某皇帝的圣旨，再接着是圣旨适应的范围，即接旨对象，第四部分是圣旨的内容，最后是颁发圣旨的时间地点。观顾实汗之铁券文书，形式上与此基本相同：除了没有“靠长生天的气力，托大福荫的护助，皇帝圣旨”这个蒙元皇帝专用的开头词以外，其它部分无一遗漏，而且行文顺序也完全与前者一致。可见，自蒙元以来的蒙古帝国的文书传统在蒙古大小汗廷中一直被沿用。此份铁券文书对于研究顾实汗颁发的铁券文书类公文的文书档案特点、西藏甘丹颇章地方政府早期的文书档案制度的形成以及印信制度具有第一手资料的重要参考价值。

◆ 乌云毕力格 男，蒙古族，博士，中国人民大学国学院西域历史语言研究所教授、清史研究所满文文献研究中心主任

道伟·才让加 男，藏族，博士，西藏自治区档案馆研究员、《西藏档案》执行主编

16 此种皇帝圣旨开头语有几种汉译法，根据八思巴字等原文所指，笔者倾向于蔡美彪先生和陈庆英先生的翻译。引自陈庆英：《陈庆英藏学论文集》（上），北京：中国藏学出版社，2002：373-374。

蒙文版《察哈尔格西·罗桑楚臣传》版本研究*

董晓荣

内容摘要：《察哈尔格西·罗桑楚臣传》中记载，高僧罗桑楚臣为了刻印佛教经典，频繁奔走于察干乌拉庙与北京地区藏传佛教寺院刻印中心之间；后来为了大量刻印经籍，罗桑楚臣从北京招来刻版工匠，组建察干乌拉庙刻印所。本文所指《察哈尔格西·罗桑楚臣传》，就是由察干乌拉庙刻印所刻印完成。文章根据这一历史资料，再从版本特点、版式设计、纸张等方面，将《察哈尔格西·罗桑楚臣传》与清代北京地区藏传佛教寺院木刻版刻印中心所刻文献进行比较研究，试图说明《察哈尔格西·罗桑楚臣传》的版本渊源。